

- 6 AUG 2001

**THE EFFECTIVENESS OF HEALTH EDUCATION PROGRAM ON
OPISTHORCHIASIS PREVENTION AMONG FAMILY LEADERS IN
NONKHUN DISTRICT, SRISAKET PROVINCE**

WATANA HAKHAM

วิทยานิพนธ์การ

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.....

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE (PUBLIC HEALTH)
MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2001
ISBN 974-665-608-2
COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY**

TH

W324e

2001

Copyright by Mahidol University

4137163 : MAJOR : HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL
SCIENCES ; M.Sc. (PUBLIC HEALTH)

KEY WORD : EFFECTIVENESS OF OPISTHORCHIASIS
PREVENTION PROGRAM / FAMILY LEADERS

WATANA HAKHAM : THE EFFECTIVENESS OF
HEALTH EDUCATION PROGRAM ON OPISTHORCHIASIS
PREVENTION AMONG FAMILY LEADERS IN NONKHUN DISTRICT,
SRISAKET PROVINCE. THESIS ADVISOR : VASON
SILPASUWAN,Dr.P.H., SUREE CHANTARAMOREE,Dr.P.H.,
CHANCHAI YAMARAT,M.S.P.H., NITAYA THAMMAPALERD,M.Sc.
118 p. ISBN 974-665-608-2

Opisthorchiasis is a leading cause of liver cancer, cholangiocarcinoma and gall stone. This study was based on a quasi-experimental design to assess the effectiveness of health education program on behavioral change aimed at opisthorchiasis prevention and control among family leaders in Nonkhun district, Srisaket province by applying HBM and social support. Ban Non Sawang, Bauk sub-district was assigned as the experimental area and Ban Phuk Ka Ya Yai, Poth sub-district as the comparison area. The sample were 100 family leaders with age 15 to 60 years divided into experimental group and comparison group in equal number. Interview technique with structured questionnaire and three episodes of stool examination were used for data collection during October, to December, 2000.

Results showed that the health education program could significantly increase in perceived susceptibility, perceived severity, perceived benefits of opisthorchiasis control and preventive practices leading to a probable reduction in the rate of opisthorchiasis. Therefore, the health education with the application of HBM and social support program may lead to behavioral change among the people in similar context.

4137163 PHPH/M : สาขาวิชาเอก : สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์; วท.ม.

(สาธารณสุขศาสตร์)

วฒนะ หาคำ: ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาในการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ
ในหัวหน้าครอบครัว อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ (THE EFFECTIVENESS OF
HEALTH EDUCATION PROGRAM ON OPISTHORCHIASIS PREVENTION
AMONG FAMILY LEADERS IN NONKHUN DISTRICT, SRISAKET PROVINCE.)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : วสันต์ ศิลปสุวรรณ, Dr.P.H., สุริย์ จันทร์โมลี, ศ.ค.,
ชาญชัย ยามะรัต, M.S.P.H., นิตยา ธรรมพาลิศ, วทบ.(เคมี) วทม.(ชีวเคมี) 118 หน้า.
ISBN 974-665-608-2

โรคพยาธิใบไม้ตับ เป็นปัญหาสาธารณสุขที่บั่นทอนสุขภาพของประชาชน
กล่าวคือ เป็นสาเหตุหนึ่งของโรคมะเร็งตับ มะเร็งในท่อน้ำดี นิ่วในถุงน้ำดี และเสียชีวิตใน
ที่สุด จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประสบปัญหาโรค
พยาธิใบไม้ตับ การศึกษาแบบกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของ
โปรแกรมสุขศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ป้องกัน และควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ
ในหัวหน้าครอบครัว อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ โดยประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้าน
สุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม โดยกำหนดให้
บ้านโนนสว่าง ตำบลบก เป็นหมู่บ้านทดลอง บ้านผักขะยาใหญ่ ตำบลโพธิ์ เป็นหมู่บ้าน
เปรียบเทียบกลุ่มทดลอง จำนวน 50 คน กลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 50 คนระยะเวลาดำเนินการ
ตั้งแต่เดือน ตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม 2543 รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และผลการ
ตรวจอุจจาระ จำนวน 3 ครั้ง

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า โปรแกรมสุขศึกษาที่ดำเนินการ สามารถส่งผลให้
ประชาชนในหมู่บ้านรับรู้ว่ามีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ รับรู้ความ
รุนแรงของการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ รับรู้ผลดีของการปฏิบัติตนในการป้องกันและควบคุม
โรคพยาธิใบไม้ตับ ปฏิบัติตนในการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับถูกต้องเพิ่มขึ้น
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำให้อุบัติการณ์ของการติดโรคพยาธิใบไม้ตับลดลง ดังนั้น
จึงควรพิจารณานำวิธีการดำเนินการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับนี้ไปประยุกต์ในการ
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมครอบครัวและการขับถ่ายของประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป